

יזאת תורת השבת

בס"ד | שנה שנייה | פרשת וארא תשפ"ד | עלון מס' 65

צדקה, בלי שום משכורת מסודרת. כעת הגיע אחי לגיל בר מצוה. אף אחד לא דיבר על עריכת שמחת 'בר מצוה' באולם! מי שאין לו כסף ללחם, בוודאי אינו יכול להרשות לעצמו מעבר לכך, אבל מה אומרים לילד קטן ומסכן שכל כך מחכה ליום הגדול הזה? איך אומרים שאין כסף ולכן לא יעשו לו שום אירוע?...

אתמול התקשרה אליי אמי ואמרה: 'אהרן, בר מצוה אין באפשרותנו לעשות לו, אבל לכל הפחות נעשה לו 'שבת חגיגת' במיוחד. נזמין את כל הנשואים ואת כל הדודים, נעשה שבת בר מצוה, שלא יצא בלי כלום'.

הסכמתי, אבל ידעתי שגם שבת כזו עולה הרבה כסף, ואין לנו. אבל במשפט הבא הבנתי מדוע התקשרה אמי אליי. היא סיפרה ששמעה על מקום באופקים שבו נערכת חלוקה למשפחות מדי יום שישי בבקר. כל מיני חנויות מביאות פירות וירקות, מוצרים קפואים וכיוצא בכך.

אמא ביקשה שאחזור מן הישיבה מוקדם, בבוקר אקום בהנף החמה, ומיד לאחר התפילה אלך ואשיג כל מה שבאפשרותי להשיג. מה שאצליח להביא - זה מה שאוכל בשבת, ומה שלא יהיה - לא יהיה. ראש הישיבה מבין אותי כעת? - מיישיר אהרן את מבטו המושפל - "איך יכול אני לא לנסוע כעת הביתה?" ראש הישיבה נאנח עמוקות, ולבסוף אמר: "איני יודע מה לומר, אושיל אתה צודק". אהרן הלך, ועדיין אין מנין. החליטו להמתין עוד רבע שעה לניסיון אחרון, ואם לא - יתפזר כל אחד לביתו.

חולפת רבע שעה כאשר לפתע נראית דמותו של אהרון מתקרבת, והוא נכנס פנימה בלי אומר ודברים. ראש הישיבה הופתע לחלוטין. קרא לאהרון הצידה וביקש שייסביר לו מה קרה פתאום. ואהרן השיב: "הלכתי לכיוון הטרמפ שלי, ומחשבה אחת ממלאת אותי - מה הקב"ה רוצה ממני, מה עלי לעשות

ברגע זה? מצד אחד יש כאן מצות כיבוד אם ושמחת בר מצוה לאחי, שני עניינים חשובים מאד, ומצד שני מוטלים על המאזניים חיי יהודי, אבא לעשרה ילדים, שקיבל את המחלה הנוראה, והוא ובנו זקוקים לעזרה שלי. מה רצון ה' שאעשה עכשיו? לבסוף החלטתי שאני מוכן לוותר על שינה בלילה הזה. אלך כעת לכותל, ומשם אנסה להגיע במהירות האפשרית לאופקים. אי אפשר לומר 'לא' ליהודי כזה, שחיי תלויים על בלימה!"

תוך רגעים ספורים החל הטנדר את הנסיעה. הבחורים הגיעו לכותל והחלו באמירת תהלים נרגשת. בשעה שלוש לפנות בוקר סיימו את כל ספר התהלים ואמירת י"ג מידות של רחמים, בתקווה גדולה לישועת ה'. בשלב זה התקבצו הבחורים סביב ראש הישיבה, וכמה מהם אמרו: "רבינו, מה עם אוכל? עמדנו והתפללנו שעות, נהיינו רעבים ואנו צריכים לאכול משהו". ראש הישיבה הסכים איתם, אכן צודקים. הוא הציע לנסוע לאנג'ל ולקנות לחמניות ומעט רוגעלאך.

"אבל ליל שישי עכשיו" - טענו הבחורים - "ואין מנהג הישיבות לאכול בליל שישי לחמניות לבד... אי אפשר לעשות נגד המנהג... צריכים משהו חם, 'טשולנט' טוב."

"הצדק איתכם" - הסכים ראש הישיבה - "אבל מהיכן אביא לכם טשולנט בשלוש לפנות בוקר בכותל המערבי?"

יידבר א-לוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ג)

אני ה' - נאמן שלם שכר טוב למתהלכים לפני ולא לחינם שלחתיך כי אם לקיים דברי שבדברתי לאבות הראשונים (רש"י) האבות הקדושים 'רצו לפני הקב"ה כסוסים בבצעי המים [בביצות]' (סנהדרין צו. עיי"ש) ובשכר זה קיבלו את הבטחת הגאולה לבניהם, כי כשאדם מתאמץ לעשות את רצון ה' ולא מוותר, הקב"ה מאיר לו פנים ומשלם לו שכר טוב כאן בעוה"ז. סיפר מגיד המישרים הרב יעקב שיש שליט"א, מעשה מדהים אותו שמע ישירות מפיו של ראש ישיבה חשוב בבני ברק, בעל המעשה: באחד הימים נכנס תלמיד וביקש לדבר ביחידות עם ראש הישיבה. כשנסגרה הדלת פרץ הבחור בבכי, ובקושי רב שפך את מר לבו: השבוע הגיעו תשובות מבריקות שערך אביו, והתברר כי הוא חולה במחלה הנוראה. יהודי צעיר, בסך הכל בשנות החמישים לחייו, והבית - מלא ילדים. הבחור היה שבור, וביקש שראש הישיבה יחזק אותו.

שמע אותו רבו, נתן לו לבכות וחזק אותו באמונה, ולאחר מכן אמר: "הבה נעשה מעשה. השבת יש בישיבה שבת חופשית וכל הבחורים נוסעים. נקרא לעוד שמונה בחורים, וביחד אתנו נהיה מנין. נשכור הסעה לכותל המערבי ונעשה שם תפילה. לא סתם תפילה תהיה שם: נגמור בל"ג את כל ספר התהלים, נאמר י"ג מידות, נבקע רקיעים, ובעזרת ה' עוד נראה נסים ונפלאות".

הרעיון השיב את נפשו של הבחור, והוא התגייס במהירות לאסוף עוד שמונה בחורים.

באחת-עשרה בלילה בליל שישי התאספו ראש הישיבה והבחורים ליד הטנדר, אלא שאז התברר כי העשירי לא הגיע. בתחילה חיכו לו, אך כשחלף הזמן החלו להפנים שהוא לא יבוא. מה עושים? אין מנין, ואי אפשר לגייס בין רגע עוד

אחד, שהרי לא מדובר בסיפור קצר, אלא בעניין שאמור להתמשך על פני שעתיים וחצי לכל הפחות, לא כולל הנסיעה.

תוך כדי המתנה ונסיון נואש לצור קשר עם הבחור החסר, חלף במקום אחד מבחורי הישיבה, בשם אהרון, כשתרמילו על שכמו. ראש הישיבה קיבל את פניו בשמחה גלויה: "הו, אהרון, אתה בדיוק האדם המתאים במקום המתאים. אנחנו בדרך לכותל, ובחור אחד נעלם לנו, ואולי תוכל לבוא במקומו?" אך אהרון מנענע ראשו לשלילה: צר לו, אבל הוא בדרך לביתו באופקים. יש לו טרמפ שממתין לו, הוא מוכרח לנסוע הביתה.

ראש הישיבה החליט לשתף אותו בסיפור, שבוודאי יניע מיתר בליבו. יצא מהטנדר, סימן לו שיבוא לפינה צדדית ואמר: "אחד מן הבחורים בטנדר שאיני נוקב בשמו, זקוק לתפילה חמה עבור אביו החולה. אנא ממך, אין לנו מנין! דחה את הנסיעה שלך!" "אני לא יכול" - השיב אהרון - "אני בדרך לאופקים".

"אולי בכל אופן" - ראש הישיבה ממש הפציר בו. ואז אהרון אמר פתאום בגילוי לב: "רוצה אני לומר לראש הישיבה משהו. עד עכשיו לא רציני לומר זאת, לא נעים לי לגלות, אך כדי שתבינו את פשר סירובי - אני מספר.

לפני כשנתיים, נפלט אבי ממעגל העבודה, ומאז אין לנו שום מקור הכנסה. אמי גם היא אינה עובדת, ובבית יש הרבה ילדים. להוריי אין פרוטה לפרוטה. אנחנו חיים מכספי חלוקות וכספי

לאחד הבחורים היה רעיון: "במאה שערים יש קייטינג מפורסם של הרב חשין. בנו הוא בוגר הישיבה, והוא מכיר את הנפשות הפועלות. הרב חשין, מן הסתם, אינו ישן כעת, אלא עסוק בהכנת האוכל לשבת. הבה נתקשר אליו!" הם מחליטים לנסות. הרב חשין מברר בדאגה אם הכל בסדר, מה פשר הטלפון הזה בשלוש לפנות בוקר? ראש הישיבה מביטח שהכל כשורה מלבד דבר אחד - הוא בכותל כעת עם תשעה בחורים שסיימו כעת תפילה ארוכה, וכולם זקוקים לטשולנט. רק הוא יכול להושיע כעת!...

הרב חשין מזמין אותם ברוחב לבו למאה שערים, ומבטיח לארגן הכל. הטנדר מוביל אותם הישר לשם. הרב חשין פותח להם שולחן כסעודת שלמה בשעתו, מכל הלב. היה אוכל בשפע, לחמניות וכל טוב, וכמובן טשולנט ראוי לשמו. כשסיימו לברך ברכת המזון, בא ראש הישיבה להודות לרב חשין והביע את התפעלותו מן הלב הגדול שלו. הרב חשין החניק אנחה, והגיב: "בגלל הלב הזה אני סובל!..."

"מה הפשט?" - תהה ראש הישיבה. במקום לענות מוביל אותו הרב חשין לאחד החדרים הפנימיים, ומראה לו מגשים מלאים בבשר, בדגים, בסלטים ובכל טוב. "הזמנה רצינית יש כאן" - אמר ראש הישיבה. הרב חשין הגיב: "רצינית מאוד. יש כאן מאה ושישים מנות. ביום ראשון קבלתי הזמנה לשבת שבע ברכות. הכנת הכל, ופתאום אני שם לב שאף אחד לא מתקשר לתאם את המקום. לפני שעה הצלחתי להשיג אותם ולשאל מה קורה. הם התפלאו לשמוע אותי ואמרו: 'ביטלנו את ההזמנה הזאת!' 'לא ביטלתם!' - אמרתי - 'הכל דמיון! ההזמנה רשומה אצלי שחור על גבי לבן!'"

כמה שיחות לכאן ולשם, והעניין מתברר: הבעל חשב שהאשה ביטלה, והיא היתה בטוחה שהוא ביטל... העניין נפל בין הכיסאות. כשראיתי שזה מסבך באופן רציני את השלום - הבית שם, נסוגתי אחור. אמרתי: 'טוב, תעזבו, גמרנו, אני אספוג את הנזק הזה'. ועכשיו אני כאן, תקוע עם מאה ושישים מנות שאין לי מה לעשות אתן. איני מדבר על ההפסד העצום של הכסף, ה' ישלים את החסר! אבל לכל הפחות שלא יהיה כאן כל תשחית'.

פתאום נדלק זיק בעיניו: "רבי חיים, אולי לכן הגעת לכאן? אולי הקב"ה שלח לי מלאך משמיים? אתן לך את כל האוכל הזה לישיבה!"

ראש הישיבה מיהר לענות: "בישיבה יש כעת שבת חופשית, אבל יש לי רעיון אחר..."

הוא מספר לו את סיפורו של אהרן, אין בר מצוה... אין כסף... הרב חשין התרגש מן הסיפור. בו במקום שלף מאתיים שקלים ואמר: "אם הקב"ה זימן לי את המצוה הזו, שתהיה מצוה מושלמת". הוא נתן לנהג הטנדר מאתיים שקלים, העמים עליו את

תמונה אווירית ישנה של הרחוב הראשי במאה שערים.
(עד לפני כ-24 שנים עברו ברחוב קווי תחבורה ציבורית שגרמו לפקקי תנועה קשים ברחוב הצר. תנועת אוטובוסים עירוניים ברחוב פסקה בשל כססוך של אגד עם הקנאים מפלג "נטורי קרתא" שחסמו את מעברם בקביעות)

כל מגשי האוכל, והורה לו להוריד את הבחורים בבני ברק, ולאחר מכן להמשיך לאופקים עם אהרון, ביחד עם כל האוכל... מאה שישים מנות מלאות כל טוב הגיעו אל ביתו של אהרן! ביום ראשון בבוקר, התקשרה אמו של חתן הבר מצוה נרגשת כולה. היא הודתה נרגשות לרב חשין, וסיפרה כי מזה שנתיים בעלה מפוטר, והם אינם אוכלים שום סעודה ראויה לשמה בשבת. לפעמים אכלו רק ירקות, לפעמים רק עופות, הכל בהתאם לחלוקה השבועית... השבת נכנס אור הביתה. היא הוסיפה להרעיף על ראשו ברכות גדולות וסיימה את השיחה בהתרגשות גדולה.

חלפו מספר ימים. בבני ברק התקיימה הכנסת ספר תורה וראש הישיבה דרש וסיפר לציבור אודות הסיפור המופלא המעיד על כך שהקב"ה אינו עוזב את דורשיו: בחור מתלבט מה רצון ה' שיעשה - כותל מערבי או כיבוד אם, והוא מתגבר על רצונותיו וענייניו האישיים, וטורח להגיע ולהתפלל למען השני. והנה, מסובב הקב"ה כך שיגיעו מאה ושישים מנות לשבת, טרמפ ישיר לתוך הבית, ממש כאוכלי המן.

אחד השומעים התפעל מן הסיפור, והעיר: "איני מאמין שבימינו יש בית עם עוני כזה, עד כדי כך שלא מסוגלים לערוך בר מצוה לילד! איך יתכן שאין כסף בשביל עריכת שמחה מינימלית ופשוטה?"

"עיניך רואות שיש" - השיב לו ראש הישיבה - "יש אנשים שמצבם הכלכלי קשה ביותר". הוא יצא מהורהר, ובסיום הכנסת ספר התורה ביקש מראש הישיבה שיסור אליו למוסך שבבעלותו. כשהגיע ראש הישיבה, נתן בידו צ'ק, ואמר: "לא יכולתי לשמוע על ילד שמפסיד את הבר מצוה שלו מחוסר כסף. אני רוצה לשלם את כל הבר מצוה, את התזמורת, את הצלם, את האולם ואת

מאה שערים ביום שלג (משמאל הכניסה ל"בתי נייטין")

הסעודה כולה."

וכך, במקום אירוע מצומצם בשבת לילדים הנשואים, קיבל חתן הבר מצוה שבת מפוארת ושמחה, וגם אירוע מושלם ביום כניסתו למצוות... 'דורשי ה' לא יחסרו כל טוב!' (פרפרת, מתוך 'דורש טוב'-שבועות)

"יהי לתנין"

ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר. כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין. (ז, ט)

מספר המגיד רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל: פעם, עוד היה עם מי לדבר. אחד מראשי מפא"י (מפלגת פועלי ארץ ישראל, או בשמו "המערך". "העבודה" כיום), מפלגת השלטון באותם ימים, היה מעירי, קריניק. סבו היה שכנם של הורי. אני עוד זוכר אותו, יהודי נכבד, יודע ספר. המפא"י נ'יק הזה אחז עצמו כמכר וידיד, ונצלתי זאת. יהודים אימו שאם לא ישלחו בניהם לחינוך 'שלהם' לא תרכוש 'תנובה' את תוצרתם החקלאית, ולא ימצאו מקום עבודה. הייתי מתקשר אליו, והעניין היה מסודר.

יום אחד פנתי, בקשתי להסדיר עניניו של יהודי שלא היה בעל 'פנקס אדום', איזו 'שטיפה' קבלתי: הוא לא רוצה לשמוע, "מהיום דרכינו נפרדות", כאילו עד היום היתה דרכנו משותפת. "לך ל'חזון איש' שלך". זה באמת מומלץ, שלכל אחד יהיה איזה 'חזון איש' פרטי כזה, משלו. על מה יצא הקצף? ובכן, היה זה זמן קצר לאחר פגישת בן גוריון, ראש הממשלה הראשון, עם ה"חזון איש" זצ"ל. הממשלה חוקקה חוק גיוס חובה ושרות לאומי לבנות, וה"חזון איש" - ועמו כל גדולי ישראל - פסקו שזה ב'הרג ועל יעבור'. הארץ רעשה וגעשה, וראש הממשלה החליט להפגש עם ה"חזון איש". כשנוכח בנחרצותו, הוקפא ביצוע החוק.

כשחזר בן גוריון מהפגישה, סיפר בהתפעלות על אישיותו של ה"חזון איש" ועל פקחותו העצומה, אבל התרעם על משפט אחד ששמע מפיו. ה"חזון איש" צטט באזניו הלכה מן הגמרא (סנהדרין ל"ב ע"ב): שתי ספינות עוברות בנהר [במצר צר] ופגעו זה בזה, אם עוברות שתיהן, שתיהן טובעות, בזה אחר זה, שתיהן עוברות [והשאלה למי מהן זכות קדימה]. וכן שני גמלים שהיו עולים במעלה בית חורון [מקום צר, שעוברים בו אחד אחד] ופגעו זה

בזה, אם יעלה שניהם, שניהם נופלים. בזה אחר זה, שניהם עולים - טעונה ושאינה טעונה, תדחה שאינה טעונה מפני טעונה. אמר ה"חזון איש": "ספינתנו טעונה, ספינתכם ריקה - פנו את הדרך!"

בן גוריון נדהם. לא נרגע. סיפר זאת כשחזר, וזה הרתיח את איש שיחי: "איזו עזות, איזו השמצה! טוענים אתם שספינתכם מלאה - ש"ס בבלי וירושלמי, מכילתא ותוספתא, זוהר ומדרשים, תנאים ואמוראים וגאונים, ראשונים ואחרונים, בבקשה. אבל למה לומר שספינתנו ריקה - "ומה יש לכם, במחילה", העזתי לומר. - "אוהו, יל"ל ויל"ג, ומאפו וברדיצ'בסקי, וביאליק וטשרניחובסקי" - "נו, באמת".

השתתק, נבוך. גם הוא הבין שלשים את ביאליק וטשרניחובסקי מול - להבדיל - אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן, דוד ושלמה - מול הלל ושמואל, רבן יוחנן בן זכאי ושושלתא דרבן גמליאל, רבי עקיבא וחבריו, רב ושמואל, אבבי ורבא, רבינא ורב אשי - רב סעדיה גאון ורב האי גאון - רש"י ורבנו תם, הרמב"ם והראב"ד, הרמב"ן והרשב"א, הריטב"א והר"ן - מול ה"בית יוסף" והרמ"א, הש"ך והט"ז וה"מגן אברהם" - מול ה"קצות" וה"נתיבות", רבי עקיבא איגר והגאון, זה לא רציני. זה כאילו טען קברניט הספינה הריקה, שגם בספינתו כמה גרגרי חול.

התעשת: "אבל אנו פתוחים לתרבות המערבית. והיא, הרי תודה, טעונה וגדושה: סופרים, מחזאים, משוררים, הוגים" - הייתי יכול לענות לו, שאם יתקלו במעלות בית חורון שתי עגלות, האחת טעונה אוצר המלך והשנייה קש וגבבא, שלא להזכיר שהקש שורץ נחשים ועקרבים, אין ספק איזו תדחה מפני רעותה. אבל, כבר אמרתי: הייתי זקוק לו, לעשות טובה ליהודי.

אמרתי לו: "הרי למדת ב'חידוד'. תרשה לי להזכיר לך משהו". אמרתי, פעם עוד היה עם מי לדבר. היתה להם 'גרסא דינקותא'. משה ואהרן באו אל פרעה, ודרשו לשלח את בני ישראל. אמר פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקולו. לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח" (שמות ה. ב). היה עליהם להוכיח, שבאים הם בשם בורא העולם. "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת, ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה, ויהי לתנין" (שמות ז, ח-ט). עשו כן, ועוררו פרץ צחוק: "ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים, ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלהטיהם כן, וישליכו אי מטהו ויהיו לתנינים" - זה מה שישכנע אותם! כל דרדק, שולית קוסמים, עושה זאת! "ויבלע מטה אהרן את מטתם", זה, מה ששכנע! וכיצד - פירש רבינו עובדיה ספורנו (שמות ז, יב): "וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים", על תבנית ותמונת תנינים, אבל לא בתנועתם. "ויבלע מטה אהרן את מטתם", שיראו שהאל לבדו הוא הנותן נשמה ורוח. ולא היה כח בחרטומיהם לתת תנועה בתנינים. ומדוע בחר הקדוש ברוך הוא באות זה, כי רצה להעמידנו על החילוק וההבדל - לא בין מעשיו למעשה החרטומים בלבד, אלא על התהום הפעורה בין השקפה ודת, לבין היהדות, דת האמת. וכבר עמדו על כך הרמב"ם (באגרת תימן) וה"חזו"ר" (מאמר ג אות ט), שבהשקפה ראשונה עלול אדם לטעות בין אדם חי לבובת שעה. לכאורה, בחיצוניותם, נראים כזהים. אך במבט שני, מיד רואים: השער פאה נכרית והעינים כדורי זכוכית, הפנים טיחת שעה והמילוי קש. ובאדם, מוח ולב, וראות וכליות, וכבד וטחול, לבלב ובני מעיים, בשר ודם, רקמות ועצמות, פנימיות חיה ופועמת. ועל הכל, נשמה בת שמים, חלק א-לוק ממעל!

ולענינו, החרטומים השליכו איש מטהו והפכו דמויי תנינים. האם היו להם קרבים ובני מעים, והאם היתה בהם חיות ותנועה? פוחלצים היו, תניני דמה. ואילו תנין אהרן תנין ממש היה, על כל איבריו וגידיו, חי ומתנועע, אוכל ובולע! כך כל חכמתם ותרבותם. מה הדמיון לדבר אחד מדברי תורה, ולכל מצוותיה של תורה. כמה פנימיות יש בהם, כמה עומק והשכלה והבנה -

נהר ביאלה ליד ביאליסטוק

השל"ה הקדוש באר ענינים העומדים ברומו של עולם בכונת המצוות, והזהיר (בהקדמת ספרו) "שלא יעלה במחשבתכם שירדתי לעומק הענין, כי אינו אפילו כערך טיפה בערך הים הגדול. כי לסודות ההם אין סוף וקץ. אדם אם יחיה אלף שנים פעמים לא יעלה ויגיע להבנת מצוה אחת עד עמקה ושרשה ושרש שרשה!" והעולה על כולם, כי מלבד

העומק וההבנה והכונות, יש כאן "רוח חיים", גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ולעולם הבא (אבות פ"ו מ"ז), ו"מרבה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ולעולם הבא" (אבות פ"ו מ"ז), ו"מרבה תורה מרבה חיים" (שם פ"ב מ"ז). "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם" (דברים כט, ח), כאלו עשיתם עצמכם (סנהדרין צט ע"ב), יצרתם אישיות חדשה, נעלה ומרוממת - ומה, האם יתכן להשוות בובת שעה לאדם? האם לא צודק לומר, שהאדם 'מלא' ובובת השעה 'ריקה'?

"טוב", ענה לי, "בוא לא נתוכח על עניני השקפה". "נו, סוף סוף. אבל יש כאן יהודי שמאימים להשביט פרנסתו אם לא יוציא ילדיו מחינוך חרדי!" "נסדר את זה", הפטיר, "אבל שתדע: לא יפה לדבר כך אל ראש הממשלה..." (והגדת)

ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים (ח.ב)

רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל

כשהגיעה הצפרדע למצרים, נבהלו והכוה, והתיזה נחילים נחילים. מהירו הנחילים לעשות שליחותם. אצו רצו, קפצו ודלגו, טפסו במדרגות הארמון, ונכנסו בשערי. אח, איזה פאר, איזה הדר! מלאו את הטרקלין המלכותי, השתרעו על השטיח האומנותי, התישבו על כורסאות הקטיפה, התפרקדו על הדומי הרגלים. עלו על כרכב האת, הסתדרו על אדני החלונות, גדשו עד אפס מקום, ועדיין ממשיכים לנהור.

פלשו לחדר השינה, התכרבלו מתחת לשמיכה, על הכרים ומתחתם. אף מתחת למטה, על נעלי הבית ובתוכם. והלאה, למטבח, למזווה. וממשיכים ובאים. לחדרי האמבטיה, לאולם הכינוסים. זהו, הארמון פקוק, אבל באים עוד ועוד. מצטערים, חפשו לכם מקום. זוזו מעט, אל תהיו אנוכיים. מקום שמור, אני מחכה לאחי. בעל כרחם ממשיכים, מחפשים מקום ואין. הכל מרבד ירוק, מתנועע ומקרקר.

מקום אחד נשאר, בתנור הלוהט. אין בררה, צווי השם הוא, קופצים פנימה בתחושת הקרבה, מסירות נפש. גורלו של מאחר, שכולם הקדימוהו. תפסו את כל המקומות הטובים, לקנא בהם. שליימזל היית ושליימזל תשאר. ומה לבסוף - "וימותו הצפרדעים מן הבתים ומן החצרות ומן השדות" (שמות ח, ט). אבל לא מן התנורים. לפי שמסרו נפשם למות על מצות הקדוש ברוך הוא, חזרו ליאור חיים (ילקוט שמעוני).

ומה למדנו? שאין לחשב חשבונות! אלו שנראו בטובה ובשלחה, נערמו חמרים חמרים וברקבונם באשה הארץ. ואלו שנדמה היה - גם להם עצמם! שהם מוסרים נפשם דוקא הם, ורק הם, שרדו!

רחוב קילינסקיגו, אחד הרחובות ההיסטוריים בצנטרום, הרובע המרכזי של ביאליסטוק

ובי היה מעשה - כבר סיפרתי, בראש השנה שנת ת"ש הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק, ובסוכות נמלטנו לוילנה, בירת ליטא החפשית. כחצי שנה לאחר מכן השתלטו הרוסים על ליטא ואסרו על קיום הישיבות. ישיבתנו ירדה למחתרת.

בשבת קדש פרשת שלח נמסר לנו, שהרוסים עורכים מצוד אחר בני הישיבות, להגלותם לסיביר. חברי נפוצו לכל רוח, ואני אמרתי לחברותא: "אדם כי ימות, באהל" (במדבר יט, ד), אפילו בשעת מיתה אל ימוע עצמו מבית המדרש (שבת פג ע"ב). וכמו שדרשו (דברים רבה א, יט) שאם בא עליכם השונא "פנו לכם צפונה" (דברים ב, ג), הצפינו עצמכם בתורה שנאמר בה: "יצפון לישראל תושיה" (משלי ב, ז).

ישבנו כל השבת, ולמדנו בהתמדה. במוצאי שבת שבנו לאכסניה, וכמו שארע בודד המלך (שבת ל ע"ב) שמלאך המוות השיגו כשפסק לרגע מלימודו, התדפקו מלאכי החבלה של הבולשת על דלתנו.

חברינו התפזרו, כאמור, ואותנו תפסו. הספקנו לקחת איתנו את התפילין וכמה ספרים, והסיעו אותנו אל הרכבת. מצאנו בה כמה מחברינו שנתפסו בכף, ורבים אחרים הצליחו להמלט.

כשראו אותנו, לעגו: "איי, יענקלה, קריניקער, אזא שלימזל ביסטו! הלא קטן קומה אתה, יכולת להחבא בקלות!" הכלל, המצוד המשיר. השלימזליניקעס נתפסו, וברי המזל הצליחו להמלט מצפוני הבולשת.

הסיעונו לסיביר, לעבודת פרך במחנה כפיה. כמה קנאנו באותם ששפר חלקם והצליחו להחבא - ואז פלשו הגרמנים לליטא, עם האיזענץ גרופע, פלוגות המוות שלהם. אבל לא היתה להם עבודה רבה. כפי העדויות ששמענו האזרחים הליטאים עצמם קמו וטבחו ביהודים הקדושים.

סיפר לי הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: בימי אברכותו היה רב בעירה זעירה, ציטויאן שעל יד קלם. היו שם מתי מעט משפחות יהודיות, בין קומץ האיכרים הגויים. ידם לא הספיקה לכלכל את רבם בלחם לשבע, והוכרח להגר למדינת הים. במלחמה, סיפר, כרתו האיכרים הליטאים את ראשי שכיניהם היהודים באבכות מעדר! חיות אדם! כמעט איש מחברינו 'ברי המזל' לא שרד. ואילו אנו, ה'שלימזליניקעס', היתה לנו נפשנו לשלל!

והלאה - בעיצומה של המלחמה שוחררנו מהמחנה, בתנאי שנתגורר בישוב הסמוך בתנאים מגבילים. מצבנו הירוד, בצרוף תת תזונה חריפה, המיטו עלינו את מחלת הטיפוס.

אושפזתי בבית החולים, ולידי שכב בחור ישיבה חסון שחלה אף הוא במחלה. הכל נדו לי, צפו שלא אשרוד. שכני, הוא שנפטר לפני פטירתו אמר: "ראה יש לי כאן סכום כסף", היה זה סכום זעיר, אבל הציל את חיי, "קחהו, שלך הוא".

הוא נפטר, ואני החלמתי. שבתי לאכסניה, וסרבו לקבלני. חששו מהדבקות. ספרו ששרפו את חפצי. החלטתי לעקור משם. הרי לא עוקבים אחרי, סבורים שעודני בבית החולים. שבועיים ימים הלכתי לאורך מסילת הברזל. התכללתי בלחם שקנית במעותיו של הנפטר.

כעבור שבועיים הגעתי למרקה, וחפשתי בית עם מזוזה בפתחו. ממרום הנחוני לביתו של השוחט, הרב רוט, יהודי חם וטוב לב, שארחני בביתו. מצאתי שהגיעו לשם פליטים רבים מרוסיה, ליטא ופולין, וילדיהם לומדים בבתי הספר הכפרניים. החלטתי שצריך לפתוח חדר, תלמוד תורה חרדי. זהירו אותי, שזו סכנת נפשות, לפתוח תלמוד תורה תחת עינה הפקוחה של הבולשת. אבל אני הרי נובהרדוקר.

מצאתי מקום ללמד בו, ביתו רחב הידיים של גוי מקומי, חניק שמו. ערבי אדוק בדתו, ששנא את הכופרים הקומוניסטים שנאה עזה, והיה מוכן להסתכן עבור כל דבר הקשור בדת, לא משנה לו איזו.

הלכתי לשכנע את ההורים שימסרו לידי את בניהם. השתמטו, באמרם שהרשויות נותנות הקצאת לחם רק למי ששולח ילדו לבתי הספר שלהם. "הפתק הכחול" הוא בגדר פיקוח נפש עבורם. אמרתי: "עלי ועל צוארי, אשיג לכם 'פתק כחול' מהיכן? באותה עת פשטה השמועה שאלמונים פרצו למשרדי הרשויות וגנבו מלאי של פתקים כחולים. לא ידעתי מי עשה זאת, אבל ידעתי את מאמר הגמרא, ש'לא העכבר גנב אלא חורו' (גיטין מה ע"א, קידושין נו ע"ב).

מצאתי את ה'חור', יהודי משלנו, ספסר בשוק השחור. עוררתי בו את הנקודה היהודית, תן ידך לחינוך טהור לילדי ישראל. הסכים למכור לי במחיר הקרן. אספתי תרומות, וקניתי.

נו, דבר כזה קשה לשמור בסוד. הרשויות עלו על התלמוד תורה המחתרתי, ומצאו שההורים מקבלים הקצאת לחם בפתקים כחולים שהגיעו אליהם ממני. מצאתי עצמי בבית הסוהר. ההאשמה: ספסרות בשוק השחור. העונש: מוות. זה לא צחוק, הייתי בתא הנידונים למוות, אבל משמים גזרו דיני לחיים, וכעבור חצי שנה שוחררתי. כמה קנאתי באלו שנתרו חפשים, בחוץ! אשרי שנתפסתי על דברי תורה, אבל האם לא יכול הייתי לארגן את הענינים בצורה מתוחכמת יותר, שלא יעלו מיד על עקבותי? אה, יענקלה דער שלימזל!

כשוחררתי מבית הכלא נודע לי, שהשלטונות הרוסים הגיעו להסכם עם ממשלת פולין הגולה שמושבה בלונדון, שכל האזרחים הפולניים שבשטחה יגויסו למאמץ המלחמתי נגד הגרמנים. חברי נשלחו לחפור שוחות וחפירות תחת אש הגרמנים, ורבים מהם לא שבו - ואז ישבתי שקט ושאנן בבית הסוהר!... (והגדת)

אסירים במחנה עבודה (גולאג) בסיביר

בחירות
כחשבות
כה"כ
חנות המחשבים של גני איילון

מחירים הכי זולים!!
בארץ!!
בדקו והשוו בעצמכם.
משלוח עד הבית!!

אחריות יבואן רשמית
יעוץ מקצועי חינם
תיקונים בשליטה מרחוק
מחירים מיוחדים

0799-69-69-33
0583292679

es0583292679@gmail.com

יישן ותמיכה מעולים
פגישות הגנה עשירים
תוכנות ופיתוח פרטי
ציוד נלווה ועוד
תיקונים ותקנות
מחירים מיוחדים

רחוב שבט אפרים 7, לוד (אחיסמך - גני איילון) | 058-32-92-679
שעות פתיחה: א-ה' 08:00-20:15 יום' סגור (גמישות לתיאום מראש)

אנא הרבו בתפילה ולימוד תורה לרפואת האישה החשובה אורה בת ברכה בתושח"י

לקבלת העלון מידי שבוע במייל: aa0534153385@gmail.com

גם עלון זה ורבים נוספים עוצבו בסיוע התוכנות, והכלים המקצועיים לוורד, של מכון כתר תורה.

ליצירת קשר: 058-32-92-679 es0583292679@gmail.com

נתרם ע"י תלמיד חכם החפץ בעילום שמו